

Synpunkter på Region Örebro läns kulturplan för 2020-2023

Kulturplanens funktion

Fyra olika funktioner beskrivs för kulturplanen (sid 9). Bland annat att den "är en ansökan om statliga kulturmedel för av staten särskilt utpekade områden." Med tanke på den av ett flertal instanser beskrivna statliga underfinansieringen av kultursamverkansmodellen vore det här på sin plats med en nyskapande vision av länets framtida kulturliv samt en kraftfull argumentation för ökad finansiering. Nuvarande skrivning verkar mest sikta på att bibehålla status quo.

Omvärldsanalys

Här finns det häpnadsväckande påståendet att "Allmänheten förväntar sig skraddarsydda lösningar som är tillgängliga dygnets alla timmar" (sid 5). Var denna uppgift kommer ifrån och hur den tar sig uttryck utvecklas inte.

Omvärldsanalysen är i övrigt relevant. Men det saknas en jämförelse med andra regioner/län i Sverige. Det borde vara en självklar och viktig del av en omvärldsanalys.

Regional kulturutveckling

Här står "att skapa en fungerande kulturell infrastruktur i hela länet är centralt". Vi håller med om att detta är centralt. Det är också något som har varit en del av diskussionen sedan lång tid tillbaka. Det vore önskvärt med en konkret vision om vilka delar en kulturell infrastruktur borde innehålla. Vilken typ av lokaler, deras tillgänglighet, arrangörer, marknadsföringskanaler och så vidare som bör finnas på kommunal nivå och vad som ska finnas på regional nivå. Utan ett konkretiserat mål blir pratet om kulturell infrastruktur innehållslöst.

Alla delar av den kulturella infrastrukturen behöver inte vara offentligt ägda. En inbjudande politik för privata konstgallerier, bokförlag, agenter med mera vore ett bra komplement.

Att det kan finnas flerfaldiga mål för en kulturplan är helt rimligt. Men att ta hänsyn till den statliga kulturpolitiken, ha två delinriktningar, sex "övergripande prioriteringar" (sid 11) och sex perspektiv (sid 13), blir väldigt mycket och riskerar att splittra resurserna i en blygsamt finansierad sektor. Vi önskar en koncentration av mål och medel.

Människa – kultur som mänsklig rättighet

I rutan med rubriken Åtaganden (sid 15) blir en stark styrning synlig. Det är formuleringar vars tillämpning riskerar att dels ligga mycket långt bort från principen om "armlängds avstånd" dels är det en styrning som är betydligt mer omfattande än tidigare och dels finns det en risk att sådan detaljstyrning ökar byråkratin på bekostnad av kulturskapandet.

Perspektiv för ett jämlikt och jämställt kulturliv

Här resoneras om kulturell infrastruktur (sid 16). En återkommande gammal fråga som ännu ej fått någon lösning är synkronisering mellan kulturevenemang och kollektivtrafik. Det känns pinsamt att påpeka att detta fortfarande är en central fråga och att den rimligen borde gå att lösa ganska lätt. Att förskolor och skolor inte kan nyttja kollektivtrafik mer än vad de gör är helt orimligt. Deras behov borde vara prioriterade.

Regional livebio som kan sända länets teaterpremiärer, konserter, vernissager, föreläsningar och så vidare till minsta samlingslokal bör stödjas kraftfullt.

I planen återkommer utsatta barn vid flera tillfällen (tex sid 18). Vi efterlyser en reell kulturgaranti där alla barn garanteras professionella kulturupplevelser varje år. Satsningen "Kulturkraft – för varenda unge" bör följas upp, utvecklas och permanentas. Varje skola i länet behöver ha en kulturkontaktperson.

Regionen borde också utreda ungdomsstipendier som kan sökas av ungdomar som av olika skäl inte använder studielån för att finansiera sina studier.

Det är självklart att kulturevenemang ska teckentolkas – om det finns deltagare som har detta behov. Här behövs samordning så att tolkning inte görs i onödan och att det inte kommer fler tolkar än nödvändigt.

Den kulturella infrastrukturen i Örebro län

En av kulturens viktigaste uttryck och bidrag till samhället är det offentliga samtalet – den diskussion om stora och mindre samhällsfrågor som är relevant och tillgänglig för alla medborgare. Att värna om det offentliga samtalet är en kulturområdets viktigaste uppgifter. Detta samtal förs på många olika sätt och genom många olika kanaler – utställningar, teaterföreställningar, bokutgivning med mera. En helt avgörande del är dagsutgiven journalistisk media – framför allt dagstidningar, radio och tv. Att värna om och att alla delar av länet kan delta i det offentliga samtalet, att alla delar av länet har seriös journalistisk bevakning, att fake news och liknande kontinuerligt och seriöst bemöts, är viktiga uppgifter. Detta är en hel sektor som inte kommenteras alls i kulturplanen. Som en del av detta borde regionala tidskrifter kunna få kulturbidrag.

"Det är samtidigt ett faktum att en stor del av länets professionella kulturskapande är underfinansierat" (sid 25). Här behöver enskilda kulturskapare, inte endast föreningar, ges möjlighet att söka kulturbidrag. Regionen skulle också behöva undersöka möjligheten att förstärka de enskilda kulturskaparnas, framför allt bildkonstnärernas, pensionsmöjligheter. Många kulturskapare har, trots livslångt arbete, ibland nästan ingen pension utöver "fattigpensionen". Det ateljéstöd som finns i Örebro kommun borde regionaliseras.

Förutom frågan om kollektivtrafiken är en gemensam websida (sid 29) för alla länets kulturevenemang något som också dragit ut på tiden. Behovet är tydligt och konkret – fördelarna är uppenbara. Det är underligt att denna självklara åtgärd ännu inte blivit utförd.

Kultur – med regional finansiering

Här (sid 27) konstateras att det råder "allmän frustration" på grund av kultursektorns projektisering. Men inga motåtgärder presenteras.

För Örebro Konstskola
Peter Ekström

Språkliga anmärkningar

"Kulturuppdraget är en grundläggande del av människors behov..." (sid 4). "Kulturuppdraget" kanske ska ersättas med "Kulturen".

"Solidarisk fördelad kultur har särskilt fokus på att nå nya målgrupper." (sid 13). Vad innebär "nya målgrupper"? Grupper som är nya i Sverige? Grupper som inte tidigare fått uppmärksamhet (av vem)?

"Människor med annan etnisk bakgrund..." (sid 14) Annan än vem, textförfattarna?

"funktionsnedsättning" (sid 14 och sid 21). På annan plats i planen argumenteras för att använda detta omoderna begrepp. Bättre vore att konsekvent använda funktionsvariation även om det kräver en nyansering av resonemangen.

"Den svenska estetiska kulturen upplevs som neutral..." (sid 19). Vad menas?

"Ingen arbetade för ökad etnisk mångfald i styrelsen." (sid 19). Vilken styrelse?